

KNIHOVNY JAKO ZDROJ PRIMÁRNÍCH INFORMACÍ

Data, informace a informační zdroje

1. Na otázku: „Jsou informace totéž co data?“, je správná odpověď: „Ne, nejsou.“ Pojem data (údaje) je širší, ne všechna data jsou automaticky informacemi. Pro rozlišení mezi pojmy „data“ a „informace“, můžeme vyjít z následujících charakteristik: Data jsou jakákoliv sdělení nebo jejich části bez ohledu na to, zda pro nás jsou nějak užitečná, zda „nám něco říkají“, tj. bez ohledu na to, zda nám poskytují nějaký informační obsah. Pojmem informace pak označujeme takové údaje, které nám něco sdělují, které odstraňují anebo snižují naši neznalost o určitém jevu. Vyberte z následujících ty definice informace, které jsou v souladu s výše uvedenou charakteristikou.

- A) Informací označujeme každé sdělení, které obsahuje alespoň jednu číselnou hodnotu.
- B) Informacemi jsou pouze takové údaje, které lze uspořádat od nejmenšího po největší.
- C) Informace je vlastnost odstraňující neznalost příjemce.
- D) Informace je význam přisouzený datům.
- E) Informace mohou efektivně poskytovat a zpracovávat pouze živé organizmy.
- F) Informace jsou údaje přetvořené požadovaným způsobem.

2. Informace jsou články řetězce: „reálný svět - data - informace - znalosti“. Aby byla určitá data pro nás zdrojem informací, abychom je byli schopni využít a stala se základem našich znalostí, musíme je umět analyzovat, pochopit a zpracovat. Vyzkoušejte si to na následujícím ekonomickém úkolu: Každá firma vynakládá při výrobě určité celkové náklady, to znamená, že musí zaplatit za nakoupené vstupy (suroviny, materiál, energii, lidskou práci, nájemné za výrobní prostory atd.). Celkové náklady rozdělujeme na fixní a variabilní. Náklady fixní jsou konstantní, nemění se při změně objemu výroby (například nájemné za výrobní prostory). Náklady variabilní, jsou ty, které jsou závislé na vyrobeném množství (například platby za spotřebovaný materiál a suroviny). Variabilní náklady při růstu objemu výroby rostou. Z následujících výroků vyberte ty, které jsou pravdivé.

- A) Čím víc firma vyrábí, tím vyšší jsou její celkové náklady.
- B) Pokud firma na několik dní přestane vyrábět, budou její fixní náklady nulové.
- C) Pokud firma na několik dní přestane vyrábět, budou její celkové náklady nulové.
- D) Čím víc firma vyrábí, tím vyšší jsou její variabilní náklady.
- E) Pokud jsou variabilní náklady nulové, znamená to, že firma, nevyrábí.

3. Přečtěte si pozorně následující tvrzení o postavě na obrázku a rozhodněte, zda informaci, kterou obsahuje, pochopila správně Ema anebo Viktor. „Holič, který holí všechny muže ze vsi, kteří se neholí sami, a nikoho jiného.“

- A) Ema: Holič holí všechny muže ve vsi včetně sebe sama.
- B) Viktor: Takový holič nemůže existovat, protože kdo by holil jeho samého?

4. V následující tabulce jsou čísla vlevo označeny některé pojmy z informační teorie, vpravo jsou definice těchto pojmů. Přiřaďte k číslům vlevo odpovídající písmena z nabídky vpravo tak, aby byly pojmy definovány správně.

Pojem	Definice	Řešení
1. systém	A. množina vhodně uspořádaných dat, ke kterým přístup zajišťuje specializovaný program (systém řízení báze dat)	
2. údaj	B. souhrn vzájemně spjatých prvků určitého celku, který se vyznačuje cílovým chováním a má vztahy ke svému okolí	
3. informační systém	C. rozmístění dat podle definovaných pravidel	
4. báze dat (databáze)	D. míra neurčitosti systému	
5. informace	E. logicky ucelená a pojmenovaná jednotka dat	
6. entropie	F. systém vytváření, zprostředkování a využití informací	
7. databázový soubor (soubor dat)	G. údaj, který odstraňuje neznalost o jevu	
8. distribuce dat	H. jakékoliv sdělení nebo jeho část	

5. Pokud s někým komunikujete, pokud se například snažíte svého posluchače o něčem přesvědčit, můžete vyčíst informace o tom, jak vaše sdělení přijímá nejenom z jeho verbálních (slovních) odpovědí, ale rovněž z jeho gest, pohybů, držení hlavy a jiných projevů řeči těla. Pokud váš partner v komunikaci s vámi slovně souhlasí, ale zároveň si opakovaně sahá na nos, znamená to nejspíš že:

- A) Je přesvědčen o tom, že máte pravdu a rozhodně s vámi souhlasí.
- B) Vůbec s vámi nesouhlasí a připravuje se na to, že odmítne váš návrh.
- C) Pochybuje o tom, co slyší, cítí nejistotu a rozpaky.

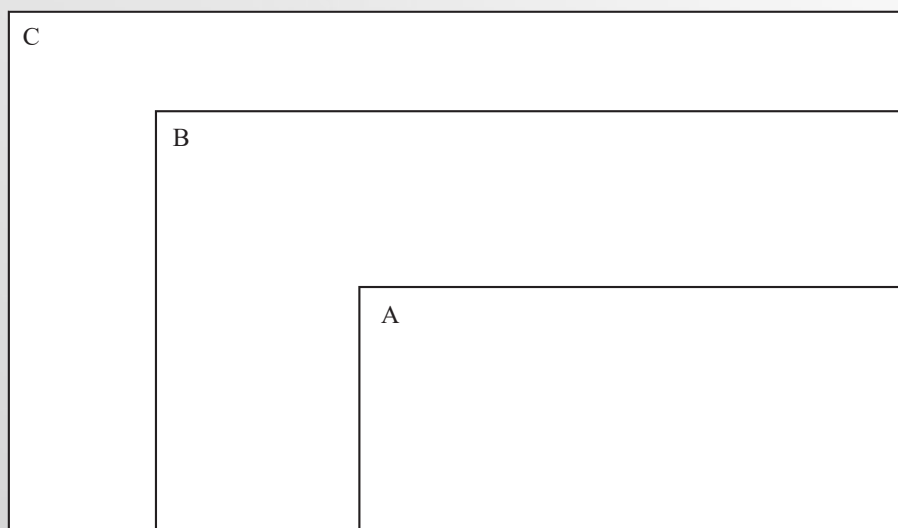
6. K základním ekonomickým pojmům patří: statek výrobek a zboží. Statek je každá věc (hmotná či nehmotná), která uspokojuje lidské potřeby. Výrobek je statek, který byl vyroben, tj. je výsledkem lidské práce. Výrobky, které byly vyrobeny za účelem prodeje, označujeme jako zboží. Rozhodněte, které z následujících výroků jsou pravdivé, tedy v souladu výše uvedenými informacemi.

- A) Každý výrobek je statek.
- B) Každý statek je zboží.
- C) Zboží je vždy výrobkem.
- D) Výrobek je vždy zbožím.

7. Výběr a interpretace informací jsou významným způsobem ovlivněny také našimi zájmy a postoji. Pokud se s něčím ztotožňujeme, hledáme podvědomě anebo i záměrně takové informační zdroje, u kterých předpokládáme, že budou v souladu s naším postojem a s našimi zájmy. Stejně tak se snažíme své negativní stanovisko podepřít informacemi, které budou „ladit“ s naším postojem. I výběr slovní zásoby nás může dobře informovat o postojích řečníka a o jeho kladném anebo záporném vztahu k popisované skutečnosti. Všimněte si, jak se liší slova v levém a pravém sloupci, i když vlastně znamenají přibližně totéž, a doplňte dvojice.

<i>Neutrální anebo kladný vztah, souhlas</i>	<i>Negativní vztah, nesouhlas</i>
<i>babička</i>	<i>tchýně</i>
<i>rozvědčík</i>	<i>špion</i>
<i>zlobivý klučina</i>	
	<i>hadry</i>
	<i>děcko</i>
<i>rebelové</i>	
<i>příslušníci protivládání sil</i>	
	<i>vývozci jsou ohroženi silnou korunou</i>
	<i>populisté v opozici</i>
<i>početné shromáždění</i>	

8. Doplňte do tabulky k písmenům A, B, C pojmy statky, výrobky a zboží tak, aby platilo:
A je podmnožinou B
B je podmnožinou C

9. Do začátku 20. století převládal při zkoumání světa, jeho objektů, jevů a procesů mechanistický přístup. Jeho podstatou je, že objekty chápe jako souhrn jednotlivých částí a vlastnosti objektu odvozuje z vlastností jeho částí. Proti tomu systémový přístup se zaměřuje na vztahy, vazby a vzájemné vlivy částí celku, tedy na interakce jednotlivých prvků. Různé objekty můžeme zkoumat jako rozmanité systémy: na určitý objekt můžeme jednou nahlížet jako na systém, jindy jako na prvek jiného systému nebo jako na okolí systému. Doplňte do tabulky chybějící údaje tak, aby každý řádek tvořil řetězec: prvek systému → systém → okolí systému.

Prvek	Systém	Okolí systému
žák		
	<i>nerвовá soustava</i>	
firma		
	<i>rodina</i>	
		<i>Evropská unie</i>

1. Správná odpověď: C; D; F
2. Správná odpověď: A; D; E
3. Správná odpověď: B
4. Správná odpověď: 1B; 2H; 3F; 4A; 5G; 6D; 7E; 8C
5. Správná odpověď: C
6. Správná odpověď: A; C
7. Správná odpověď:
 Zlobivý klučina - malý spratek
 Šaty - hady
 Dítě - děcko
 Rebelové - militantní povstalci
 Přislušníci prohládnutých sil - teroristické skupiny
 Dovozy - výrobci jsou ohroženi silnou
 vydělavíjíci na silné koruně - fanatický dav
 Opozční politická strana - Populiste v opozici
 korunu
 Početné shromáždění - fanatický dav
8. Správná odpověď:
 C - státky
 B - Výrobky
 A - Zboží
9. Správná odpověď:
 žák - (třída) - (škola)
 firma - (ekonomické odvětví) - (národní hospodářství)
 (dítě) - (rodina) - (město)
 (region) - (členský stát EU) - Evropská unie

I | R
 D | S

INFORMACE
 PRO ROZVOJ DEMOKRATICKE
 SPOLEČNOSTI

„Informace pro rozvoj demokratické společnosti“
 reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181.

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

KNIHOVNY JAKO ZDROJ PRIMÁRNÍCH INFORMACÍ

Volba klíčových slov

Téma 1: Vznik Československa a úloha legionářů

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (česky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (anglicky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Téma 2: Stavby železničních tratí v horském terénu

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (česky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (anglicky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Téma 3: Znečištění moří a dopad na mořskou faunu

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (česky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (anglicky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Téma 4: Ohrožené druhy zvířat v Africe

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (česky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

Vyberte vhodná klíčová slova pro vyhledávání (anglicky):

jednoslovná klíčová slova: .....

víceslovná klíčová slova (fráze): .....

synonyma: .....

nadřazené pojmy: .....

podřazené pojmy: .....

klíčová slova, která vyplynula z vyhledávání:

.....

Pomůcky:

Anglický slovník s vizualizací slov a příbuzných pojmů: <http://www.snappywords.com/>

Český slovník synonym: www.synonyma-online.cz

I | R
D | S
INFORMACE
PRO ROZVOJ DEMOKRATICKÉ
SPOLEČNOSTI

„Informace pro rozvoj demokratické společnosti“,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

KNIHOVNY JAKO ZDROJ PRIMÁRNÍCH INFORMACÍ

Vyhledávání v elektronických informačních zdrojích

Téma 1: Vznik Československa a úloha legionářů

Klíčová slova (využijte výsledky pracovního listu č. 2):

.....
.....
.....
.....

Vybraný zdroj:

.....

Výsledky vyhledávání:

Počet výsledků: .....

Hodnocení relevance: .....

.....
.....

Hodnocení zdroje: .....

.....
.....

Téma 2: Stavby železničních tratí v horském terénu

Klíčová slova (využijte výsledky pracovního listu č. 2):

.....
.....
.....
.....

Vybraný zdroj:

.....

Výsledky vyhledávání:

Počet výsledků: .....

Hodnocení relevance: .....

.....
.....

Hodnocení zdroje: .....

.....
.....

Téma 3: Znečištění moří a dopad na mořskou faunu

Klíčová slova (využijte výsledky pracovního listu č. 2):

.....
.....
.....
.....

Vybraný zdroj:

.....

Výsledky vyhledávání:

Počet výsledků: .....

Hodnocení relevance: .....

.....
.....

Hodnocení zdroje: .....

.....
.....

Téma 4: Ohrožené druhy zvířat v Africe

Klíčová slova (využijte výsledky pracovního listu č. 2):

.....
.....
.....
.....

Vybraný zdroj:

.....

Výsledky vyhledávání:

Počet výsledků: .....

Hodnocení relevance: .....

.....
.....

Hodnocení zdroje: .....

.....
.....

5. Citování dokumentů

Kniha (tištěná):

Autoři. *Název*. Pořadí vydání (kromě 1. vyd.). Místo vydání: vydavatel, rok vydání. Počet stran (nepovinné). ISBN.

Elektronický dokument:

Autoři. Název příspěvku. In: *Název zdroje* (webové stránky) [online]. Vydavatel (vlastník webové stránky), rok vydání. [datum citování]. Dostupnost.

Článek v časopisu (tištěný)

Autoři. Název článku. In: (nepovinné) *Název časopisu*, rok, ročník, číslo, stránky článku od - do. ISSN.

Článek v časopisu (elektronický)

Autoři. Název článku. In: (nepovinné) *Název časopisu* [online]. Rok, ročník, číslo, stránky článku od - do. [datum citování]. ISSN. Dostupnost.

I | R
D | S

INFORMACE
PRO ROZVOJ DEMOKRATICKÉ
SPOLEČNOSTI

„Informace pro rozvoj demokratické společnosti“

reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY